

Бібліотека: „Новий Сьвіт” Ч. 7.

П. Ляфарг.

БІБЛІЯ КАПІТАЛІСТА

Перевів Д. Б.

Монтреал, 1915. — Накладом Ів. Гниди.
З друкарні „Новий Сьвіт”.

ДРУКАРНЯ „НОВИЙ СЬВІТ”

ВИКОНУЄ

всякі друкарські роботи, як: оголошення, тікети, коверти, книжки і т. п. гарно і точно по уміркованій ціні.
: : На провінції виконує сейчас. : :
Заходіть на 173 Clarke St. Монтреал

Письма шліть на адресу:

NOWYJ SWIT, Box 1051, Montreal, Canada.

НОВІ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ:

1. Новий Сьвіт. — 2. Чорти проти війни! — 3. Голод в робітничій хаті. — 4. Жан Жорес. — 5. Мені тринадцятий минав. Т. Шевченко. — 6. Дивлюся — в могилі усе козаки. Т. Ш. — Поодинокі картки по 3 ц. 100 коштує \$1. 35 ц. з поштовою пересилкою.

Письма і гроші шліть на адресу:

NOWYJ SWIT, BOX 1051, MONTREAL, QUE., CANADA.

ЧИТАЙТЕ „НАРОДНУ ВОЛЮ”

найбогатшу цікавим для робітників змістом українську часопись в Зл. Державах.

„НАРОДНА ВОЛЯ” виходить кожної **середини і суботи** і коштує на рік:

В Канаді \$2. 50 ц.

В Зл. Державах \$2.00.

Пишіть по оказові числа і посилайте предплату на адресу:

NARODNA WOLA, 524 OLIVE ST., SCRANTON, PA., U. S. A.

Львівська бібліотека

АН УРСР

№ И 57369

3к94 2006
2012

MICHAEL LULKA.
SYKESVILLE PA.

Біблія Капіталіста.

24-796
Львів. Бібліотечна
АН. УРСР.

ЧАСТЬ ПЕРША.

Капіталістична віра.

1. Прикмети Капіталу.

1. Розваж слова Бога твого, Капіталу.
2. Я єсьм Молох, пожираючий людей; засідаю за столом, в робітнях і з'їдаю наємників. Я перетворюю в гроші пісню істнованя робітника. Єсьм тайною недостежимою; моє вічне єство є нічим иньшим, а тільки нетревалістю людського тіла. Моя могутність є побудована на людській немоці. Мертва сила Капіталу — се жива сила наємника.
3. Я єсьм початком всіх початків; від мене походить усякий витвір, до мене приймає ріжного рода виміра.
4. Я єсьм Бог живий і всюди присутний; залізні дороги, комини печей фабричних, насіння збіжжів, кораблі, винниці, золо-

И-57369

14. Чим є наука, чеснота і праця без Капіталу? Нічим, а суєтою і безхосенним мудрованєм.

15. Без помочи Капіталу наука тягне людину у божевілля і кидає її в розпуку; праця і чеснота тручають її у пропасть злиднів.

16. Ані наука, ані чеснота, ані праця не вдовольняють людського духа; тільки я Капітал подаю корм голодному стадові його бажань і пристрастий.

17. Я даю себе в руки і виховзую ся назад після власної волі—і справи не здаю ніколи. Я ссьм всемогучий; володію істотами живими і неживими.

2. Вибранці Капіталу.

1. Чоловік, ся куна погано вонючої матерії, являєть ся на світі голим, як хробак; відтак, заіакований у скринку, іде тліти під землю і стає погноєм полевої травиці.

2. А я й вибрав собі отсю посуду нечистоти і смороду на се, аби бути об'явленим у ній—я, Капітал, найтайнійша річ під сонцем.

3. Я збогачую розбишаку не зважаючи на його розбої і роблю вбогим праведного, мимо його праведности. Вибираю собі такого, який мені подобається.

4. Вибираю капіталіста не задля його второпности, не задля його сумлінности, не задля його краси, його молодости. Його ту-поумність, його злочини і погане обличчя є так само добрим доказом моєї безмежної могутости.

5. Єдино тому, що я роблю капіталіста своїм вибранцем, уособляє він чесноту, красу і генія. Його дурноту люди вважають дотепом; поети шукають в нього натхніння; артисти очікують його критики і осуду; жінки клянуть ся, що знаходять у ньому ідеального Дон Жуана; економісти доказують, що його неробство є силою руху соціального сьвіта.

6. Товпи наємних невольників трудяться на капіталіста, котрий не, їсть, розпустує і одпочиває по праці свого жолудка.

7. Капіталіст не працює ні руками, ні головою.

8. Має він худібку, самців і самиць, на се, аби орала землю, кувала залізо, тка-ла полотно; має він управителів і дозор-ців на се, аби завідували робітнями; має

вчених, аби думали. Капіталіст віддає ся праці травлення: він їсть і п'є на се, аби робив — гній...

9. Я плекаю вибранця мого і нагороджую його вічним добробутом, — бо чи є на сьвіті щось ліпшого, щось реальнішого, як можливість питя, їдження, віддавання себе розпусті і розкошам? Всьо иньше — то суєта і безхосенне мудрованє.

10. Аби зробити житє вибранця мого солодким і милим, я віднімою в нього журбу і стережу від терпіння.

11. Зір має свій орган. Смак, дотик, нюх, слух і любов мають рівнож свої органи. Не бороню нічого, чого лишень забажають очі, уста і иньші органи мого вибранця.

12. Чеснота є дволичною: чеснота капіталіста лежить в заспокоюваню потреб; чеснота робітника лежить в їх давленю.

13. Капіталіст користує зі всього на землі після своєї вподоби, бо є паном землі. Зазнавши жінок до переситу, уживає до розпалення своїх похотий невинних недолітків.

14. Капіталіст є сам собі законом. Законодавці роблять права відповідно до його забаганок; філософи допасовують моральність до способу його житя. Його

вчинки є добрі і справедливі. Усяке діло, звернене на ушкодження його інтересів, є злочином і заслугує на кару.

15. Позволю моїм вибранцям користувати ся незвичайним щастєм, незнаним наємникам. Збиранє зисків є найбільшим щастєм. Як вибранець, збираючий зиски, тратить свою жінку, свою матір, діти, пса, честь свою — він зносить се з покорою. Але не могти побільшати своїх доходів — се найбільше нещастє, в якому капіталіст ніколи і в нічому не знайде розради для себе.

3. Обовязки капіталіста.

I.

1. Богатьох званих, мало вибраних; з кождим днем поменьшую скількість моїх вибранців.

2. Віддаю себе в руки капіталістів і ділю ся на части по між них; кождий з вибранців дістає на власність частиночку Капіталу, кождий має право хіснованя з нього тільки тоді, як буде його побільшувати, або присилує його до виданя на сьвіт нових Капіталів. Капітал утікає з рук такого,

що не заховує його законів.

3. Я вибрав капіталіста на се, аби добував додаткову вартість; нагромаджувати зиски — се його місія.

4. Аби почувати себе вільним в погоні за зисками, капіталіст зриває всі узли приязни і любови; не знає він ані приятеля, ані брата, ані матери, ані жінки, ані дітий там, де річ іде о вигоду, яку має досягнути.

5. Він є висшим понад усі перегороди і примушує звичайних смертників тримати ся якоїсь одної вітчизни, якоїсь одної партії; хто-б він і не був — перед усім є він визискувачем. Відтак доперва кождий є монархістою або републиканцем, консерватом або радикалом. Золото має свій колір, а при ньому гадки капіталістів тратять своє забарвлення.

6. Капіталіст з рівною обоятностію згортає гроші політі сльозами, гроші нап'ятовані кровю, і гроші вкриті гноєм.

7. Він не жертвує себе малозначним пересудам. Він фабрикує вироби не в намірі продавання доброго товару, а в намірі збирання добрих доходів. Завязує спілки не на се, аби розділювати дивіденди, але щоби загарбати Капітали уділовців, позаяк малі капіталики належать до великих, а над ти-

ми є ще більші, які кожної хвиляки готові їх пролигнути. Такий є закон Капіталу.

8. Ставляючи чоловіка на вершині, на якій стоїть гідність капіталіста, віддаю йому частину моєї всемогучости над людьми і річами.

9. Капіталіст повинен говорити: суспільство — се я; моральність — се мої забавки і пристрасти; закон — се мій інтерес.

10. Если заподіяно шкоду інтересам хочби лиш одного капіталіста, то від сього терпить усе суспільство, тому що неможливість збільшати Капітал є найгіршим нещастем, і нема средств на нього.

11. Капіталіст змушує до витворювання, та сам не творить; змушує до праці, та сам не працює; всякого рода праця, чи умова чи фізична, йому заборонена; вона приневолила-б його до зрадження зисків.

12. Не вільно порівнювати капіталіста з вивіркою, що крутить ся в колі.

13. Він не багато журить ся, де початок, а де кінець річий; думка в нього лиш про се, щоб вони давали йому зиски.

14. Лишає для теологів урядової економії політичної дискусувати про монометалізм і біметалізм; сам він наповняє кишені як золотом так і сріблом — без різниці.

15. Лишає для вчених займатися дослідками явищ природи, винахідникам — припоровленням сил природи до промислу; а сам тільки стремить до загарбання у свої руки хочби і найменшого відкриття, як лиш воно може стати ся орудом визиску.

16. Він не обтяжує свого мозгу питанням, чи Краса і Добро є потрібні ідеї, але заїдає остриці, що є так само смачні, а видом ще поганьші, чим свинячі відпадки.

17. Оплескує бесіди на тему правд вічних, а сам робить гроші на ошуканстві, практикованим з дня на день.

18. Не спекулює на самій суті чесно-ти, сумління і любови, але спекулює на купуванню і продаванню їх.

19. Не питає себе, чи свобода є доброю сама собою; він здобуває всі свободи нараз, лишаючи наємникам лишень їхні назвиска.

20. Не завдає собі труда, думаючи про се, що стоїть висше — право чи сила, знає бо, що всі права його, позаяк посідає Капітал.

21. Не є він анї за, анї проти загального виборчого закону — однаково користає з обох. Підкупує виборців, як закон виборчий є обмежений, а ошукує підчас загальних виборів. Єсли може вибирати між тими двома законами, то звичайно є при-

хильний загальному праву, бо воно економічнійше. При обмежених виборах мусить купувати виборців і вибраних — при загальних купує тільки вибраних.

22. Він не мішаєсь до пустого базікання про вільну торгівлю і протекціонізм, але стає сторонником то сеї, то тої системи, відповідно до вимог своєї торгівлі і свого промислу.

23. Не має жадних засад — навіть засади не мати засад.

II.

24. Капіталіст є залізним буком в моїх руках, котрим поганяю неслухняне стадо наємників.

25. Капіталіст давить в своєму серці всякі людські почування; нема в ньому співчуття; з ближнім своїм обходить ся гірше, чим зі скотиною. Чоловіки, жінки і діти видають ся йому тільки машинами для витворювання зисків. Залізним щитом накриває своє серце на те, щоб очі його не бачили нещастя бідних невольників, щоб уха його не чули криків їх розпуки і мук — і не здрігнули ся з переляку.

26. Гидравлічна праса, опадаючи поволи і безвпинно, здушує до найменших розмірів і сушить зовсім матерію, що дісталась в обійми праси. Таким є капіталіст, що то гнобить і калічить наємника та витискає з нього працю, яка є в його м'ясах і нервах. Кожда крапля поту, яку він видушує, обертається в Капітал.

27. А як наємник постарівся і, зпрацьований, вже більше не в силі видавати під його тисненем додаткову вартість праці — капіталіст викидає його на вулицю, так як викидають сьмітє і тріски, зметені у фабриці.

28. Капіталіст, котрий шанує робітника, зраджує мене і себе.

29. Капіталіст заражає своїм гандлярством муштин, жінок і дітей на се, аби такий, що не має ані сала, ані шерсти, ні иньшого товару, мав однак таки щось на продаж: силу фізичну, розум, сумління. Щоби змінити ся в Капітал, людина повинна перед усім стати ся товаром.

30. Я єсьм Капітал — володар всесвіта; капіталіст — се мій представник; перед ним всі є рівні, всі однаково похиляються під тягаром його експльоатації. Зарібник, що продає свою силу, вчений, що торгує своїм сумлінням, жінка, що продає

своє тіло — всі вони є наймитами капіталіста, пригожі для визиску.

31. Він неволить наємника до удосконалення себе; змушує його до відновлювання своєї робочої сили при помочи грубої та підроблюваної поживи, аби він міг продавати себе таньше; він силує його до аскетизму анахорети, до терпеливості осла, до ревности робочого вола.

32. Наємник належить до капіталіста: єсть його робочим скотом, його майном, його знарядом. В робітні, де не можна розпізнати коли сонце встає а коли вечеріє, він звертає на робітника сто пар бистрозорих очині на се, аби сей робітник не відривавсь від праці ані одним жестом, не пустив ніже одного слова.

33. Час наємника є грошем — кожда втрачена хвилина є крадіжею.

34. Кормига капіталіста йде за наємником, як тінь, аж до його домівки, позаяк він не повинен плямити свого духа ріжними соціалістичними відчитами і бесідами, не повинен томити тіла свого якими там розривками. Має вертати домів зараз по виході з робітні, їсти та лягати спати, аби завтра стати перед своїм паном зі сьвіжим і легким тілом, з духом повним покори.

35. Капіталіст не признає наємникови ніяких прав — ані навіть права на неволю, яка є правом праці.

36. Капіталіст віднімає в наємника його силу, здібности і звинність його рук і віддає їх машинам, які не знають противити ся.

4. Засади релігії Капіталу.

1. Моряк живе, усе бурею загрожений; гірник — серед ґазів і скритих жерел водяних; робітник вештаєть ся поміж колеса і ремінї залізних машин; каліцтво або смерть усе переслідують працюючого наємника; капіталістови, який не працює, не грозить ніяка небезпека.

2. Праця томить, убиває, але не збогачує; достатки збираєсь не працію, але примушуванем других до праці.

3. Власність є овочем праці і нагородою за дармоване.

4. Годї витиснути вина з каменя, зиску з трупа; експлюатуєть ся тільки живих.

5. Гроші, подібно як і всьо, що приносить хосен — пахощів не мають.

6. Гроші оплачують свої огидні прикмети — скількістю своєю.

7. Гроші є замість чесноти для такого, котрий їх посідає.

8. Добродійність не можна вважати добрим

місцем для вкладання грошей, місцем, що давало-би процент.

9. Ліпше є, лягаючи спати, сказати собі: я зробив корисне діло, ніж, я зробив добре діло.

10. Господар, що приневолює своїх наемників до 14-годинної праці на добу, не на дармо проводить свій день.

11. Не жалій робітника — ні доброго, ні злого, позаяк і добрий і злий кінь потребують ударів батога.

12. Дерево, що не дає овочів, треба зрубати і спалити; робітник, що з нього мало зиску, хай гине з голоду.

13. Як робітник сердить ся, нагодуй його оловом.

14. Далеко більше часу потреба, щоби листе морви перемінити в едwab, чим працю наемника в Капітал.

15. Красти великі суми, а віддавати малі частинки з того — отсе основа філянтропії.

16. Силувати робітників до злуки в цілі творення багатств для капіталіста — отсе кооперація.

17. Згортати більшу часть продуктів, сотворених працію — зветь ся співуділом в зисках.

18. Капіталіст, фанатик свободи, не займаєть ся роздаванем милостині, позаяк се відбирає у безробітного волю гинути з голоду.

19. Люди самі собою є машинами, здібні до витворювання і поживаня; капіталіст купує одні, а вганяєть ся за другими.

20. В капіталіста є два язики в роті: один служить йому до купованя, а другий до продаваня.

21. Брехливі уста дають жите мошонці капіталіста.

22. Чутливість і сумлінність є отруєю для різного рода інтересів.

23. Окрадувати всіх, значить, не окрадувати нікого.

24. Тверди, що людина може привязати ся як собака — і докажи се привязанем до себе самого.

25. Стерижись нечестивого, однак не довіряй чесному.

26. Обіщувати — се доказ щирости і чемности; сповняти обітницю — се доказ слабости духа.

27. Гроші, великі чи малі, як упадуть на землю, треба все підоймати — навіть як-би впали в помій.

28. Клопотати ся о всілякі річи, видумувати некло, старати ся бути чесним, стреміти до знання, побивати ся о становище, бажати почесний — усе те — одна суета; потреба тільки одної річи: Капіталу і ще раз Капіталу!

29. Молодість вяне, краса відцвітає, розум притемнюєть ся — одно тільки золото не старієсь і не вкриваєть ся морщинами.

30. Гроші — се душа капіталіста і підойма його вчинків.

31. Правду говорю вам: далеко більша слава стане про чоловіка, представляючого собою мешонку набиту твердо золотом і банкнотами — чим про наладованого таланом і чеснотами, як осел, що носить ярину на торг.

32. Геній, розум, встидливість, чесність, краса існують лишень тому, що мають вартість торгівельну.

33. Чеснота і праця є вельми пожадані — але у других.

34. Для капіталістів нема нічо ліпшого, як їсти, пити, віддавати ся розпусті і розкошам.

35. Поки капіталіст живе між людьми, що їм сонце сьвітить і ogrіває їх, повинен користати і втішатися житем, бо одної і тої самої хвилини ніхто два рази не переживає і ніхто не є в силі минути лихого і поганої старости, яка хапає чоловіка за голову і пхає його у могилу.

36. У могилу, що зійдеш до ньої, не пійдуть з тобою чесноти твої; там знайдеш самих хробаків.

37. Усе, крім повного і добре травлячого жолудка, крім здорових почувань, що їх заспокоєно, усе те — одна суєта і безхосенне мудроване.

27. 796

Львів. Бібліотека

ЧАСТЬ ДРУГА.

Чотирнайцять догмів релігії Капіталу.

1. Я Єсьм Капітал, володар сьвіта.
2. Я йду в товаристві брехні, зависти, скупарства, облуди і розбою. Слідом за мною ступають родинна незгода і спори політичні. А куди переходжу, кидаю зерно ненависти, розпуки, убожества, хвороби і смерти.

Львівська бібліотека

АН УРСР

№ И 57369

3. Я бог невмолимий. Щасливим чую себе в атмосфері невзгодин і терпіння; мучу наемників, не жалю навіть моїх вибранців, капіталістів.

4. Наемник не може вирвати ся з моїх рук; як він, аби втечи, від мене, іде геть за гори, стрічає мене і на другім боці їх вершин, як він перепливає море, очікую його на березі, де висідає. Наемник є моїм невольником, а світ його тюрмою.

5. Я наділяю капіталістів важким, безглузким добробутом, обильним в недугу. Я спиняю фізичні і умові здібности моїх вибранців; рід їх, впадаючи у ледарство, вироджуєть ся.

6. Щедро обдаряю капіталістів усім, чого їм тільки забажиць ся і давлю в зароді всі їхні забаганки. Вкриваю їм столи смачними стравами, а їм самим відбираю апетит. Їх ліжка квітчаю молодими жінками, що чарують своїм здоровлем і вродою, а їм затуплюю чути. Цілий світ видаєть ся їм нудним, прикрим і томлячим; позіхають у протязі цілого свого життя; падають над суєтою світа, а на думку про смерть впадають у холодну дрож боязни.

7. Як мені до вподоби, без причини людському умови понятної, то лякаю вибранців моїх, кидаючи їх у пропасть нужди, у пекло наемної праці.

8. Капіталіст є моїм орудом. Уживаю його, як нагайки з тисяча ремінців, котрою періщу дурненьку отару наемників. Підношу вибранців своїх на найвисший щабель суспільної ієрархії і ненавиджу їх.

9. Клясичний поет стариннього світа віщував еру капіталізму. Казав він: — Мішаєть ся тепер лихо з добром, але прийде час, коли то не буде ані супружеських узлів, ані справедливости, ані

чесноти. Немезіс вернеть ся знов на небо і не буде ніяких средств до поборюваня злого. Часи, про котрі колись голошено, тепер настали: неначе морські ненажерні тварюки, або дикі зьвірі лісові, так люди пожирають себе взаїмно.

10. Глузую собі з людської мудрости — працєю, а скоро щезне нужда; працєю, а шпихлірі твої наповнять ся поживою, — каже стара мудрість. Я-ж говорю: — Працєю, а оступлять тебе муки і голод; працєю, а хата твоя опустіє.

11. Я єсьм бог, що валить царства. В мойому, для всіх однаковому ярмі, умиряю гордих; нівечу сьміливий і самолюбний індивідуалізм чоловіка; приготавляю дурну людськість до прийшлої рівности; вяжу і спрягаю разом робітників і капіталістів в цілі оброблення форм прийшого суспільства.

12. Люди струнули з неба Браму, Юпітера, Егову, Ісуса, Аллаха; я вбиваю сам себе.

13. Як комунізм стане законом суспільства, тоді скінчить ся пановане Капіталу, що уособляє покоління минувшини і теперішности. І не буде Капітал вже більше панувати над сьвітом; слухати стане робітника, котрого ненавидить; чоловік не буде вже більше повзати перед твсром своїх рук, свого мізгу; він встане на ноги і, випростувавши ся мужно, обійме природу поглядом володітеля.

14. Капітал буде послідним з богів.

ЧАСТЬ ТРЕТЯ.

Молитва капіталіста.

Величане золота.

Золото, ти товар чудотворний, в якому містять ся всі иньні товари! Золото, ти єси товар-первень, в який переходить всякий иньший товар!

Золото, ти єси божество, що дає міру всьому! Ти єси найсовершеннійше і найкрасне уособленє Капіталу.

Ти єси найблагороднійше і найвеличнійше з усіх чинників природи.

Ти, що не знаєш ні пліснї ні ржі.

Золото, ти єси товар незмінний, ти єси квітка огняна, промінь сьвітячий, сонце іскристе, металъ пречистий, що, вирваний з утроби землі, матери всіх річий, ховаєть ся по скринях лихварів і пивницях банків; з глибини скритків, де тебе, громадять, передаєш безвартісному паперови свою силу, яка безмірно побільшує його вартість.

Золото, ти єси мертва суть, що тримає в русї сьвіт цілий. Перед твоїм ясным величеством люди віки цілі гнуть коліна

і з пошаною тебе обожають.

Обдари ласкою своєю твоїх вірних підданих, котрі звертають ся благально до тебе, котрі, аби мати тебе, жертвують честь і чесноту, поважання людей, любов жінок, діти крові своєї і тіла, і не спиняють ся перед ненавистю себе самих.

*

*

*

Золото, царю найвищий, ніколи непобідимий, вічний побідниче, вислухай молитв наших! Основателю міст і бурителю царств; провідна зоре моральности; мірило сумління людського!

О ти, що навчасш ученого фальшувати науку, що неволниш матір торгувати невинністю своєї дитини, що силуєш вольну людину, аби взяла на себе неволю наємника — вислухай молитв наших!

О ти, що перекупуєш засуд судії і голос посла, вислухай молитв наших!

О ти, що сотвориєш незнані природі квіти і овочі, що розсипаєш насіння злочину і чесноти, що плекаєш штуку і збитки, вислухай молитв наших!

О ти, що продовжаєш безхосенні літа любовників ледарства і вкорочаєш дні робітника, вислухай молитв наших!

О ти, що всьміхаєш ся до капіталіста
ще в його колисці, а пятнуєш пролетаря ще
у череві матернім, вислухай молитв наших!

*

*

*

Золото, невтомний бурлаче, якому так
милі є брехня і крутійства, сповни бажаня
наші!

Товмачу всіх мов і нарічий, хитрий
посереднику, невідпорний зводителю, мі-
ро людей і річий, сповни мої бажання!

Віщуєне мира і сіячу незгоди, наділя-
ючий спочинком і додатковою працію; по-
мічнику чесноти і неморальности, обдаро-
вуючий глухих слухом, розв'язуючий язик
німого, сповни бажання наші!

Золото, всіма проклинане і призиване,
капіталістами шановане, потаскухами люб-
лене, сповни бажання наші!

Сіячу щастя і недолі на землі; журбо
і радосте людей; лікарю хорих, чудовний
бальзаме на терпіння і болі — сповни ба-
жання наші!

О ти, що сповняєш сьвіт чарами і вно-
юєш людський розум!

О ти, що вкриваєш красою поганих і
даєш рухливість неповоротливим, що про-
носиш загальне поважанє, вбираєш пані-

бою встид і ганьбу, сповни бажання наші!

О чарівниче лихий, сповни бажання наші!

Смоліскопе горючий і осьвічуючий
шлях життя, провіднику і обороно, якоре спасення капіталістів, вислухай молитв наших!

*

*

*

Золото, короно слави, сонце справедливости —

Золото, сило і радосте життя —

Золото, всіма прославлюване — прийди до нас!

Уособленє розкоші! О ти, що обдаровуєш галапаса плодами чужої праці, прийди до нас!

Ти, що наповняєш склади і шпихлірі людей, котрі не засаджують і не управляють винницї, не орють і не рубаяють, прийди до нас!

Ти, що годуєш мясом і рибою людей, котрі не женуть стада свого на пашу і не знають бурі морської, прийди до нас!

Сило, знанє і розуме капіталісти, прийди до нас!

О, прийди до нас, Покус-Золото, мріє найвисша, альфо і омеґо всякого поступу, всякої думки, всякого чуття капіталіста!

ЧАСТЬ ЧЕТВЕРТА.

Наріканя Йова=Ротшильда, капіталіста.

Капітале, Боже мій, чому покинув сси мене? За які гріхи зіпхнув сси мене з вершин богацтва мого і силуси мене, щоб я дусив ся під тягарем невидержимої нужди?

Хибаж не жив я в дусі заповідий твоїх? Чи не відзначав ся простотою і праведністю обичаїв моїх? Чи може хто закинути мені, що я працював коли? Чи не вживав я всіх розкошій життя, на які лишень позволяли мені мільйони мої і организмів моїх? Чи не силував я до праці в день і в ночі чоловіків, жінок і дітей аж до цілковитого їх знесилля, а навіть і понад се? Чи давав я їм коли небудь більше, чим нужденну зарібкову платню? І чи хоч раз піддавав ся я чутливості на вид злиднів і розпуки робітників моїх.

Капітале, Боже мій! Я фальшував продавані мною товари і зовсім не журился, о скільки троїв я ними купуючих; я окрадував кишені дураків, що давали ловити

себе на вудочку оголошень моїх.

Жив я тільки на се, аби розкошувати і богатіти, а ти благословив непорочне моє поведєнс, обдаривши мене жінками, дітьми, кіньми і прислугою, дозволяючи мені втішати ся всіма розкошами тіла, всіма приємностями — суюстою міра сього.

І нагло я втратив усьо — всьо! Я став ся предметом загальної ненависти, сьмітсєм суспільства.

Конкуренти мої радіють упадком моїм, а приятелі мої відвертають ся від мене; відмовляють мені навіть рад своїх пустих, навіть закидами своїми не займають мене — по просту ігнорують мене. Коханки мої обкидують мене болотом, возячи ся в куплених за мої гроші каритах.

Нещастя оступають мене з усіх боків і, наче стїни вязниці, відлучають мене від цілого сьвіта. Став ся самітним — в мені і кругом мене панус непроривна темрява.

Жена моя, не маючи більше гроший на лицеві краски і білила, являєть ся перед мною в цілій своїй погани. Син мій, вихований в дармованю, навіть зрозуміти не може безмірности нещастя мого — ідіот! Донці моїй рікою пливуть сльози на спомин про гарні, але втрачені, забави.

І що значить нещастє ближніх моїх супроти мого нещастя! Там, де я недавно ще яко господар видавав прикази, виганяють мене, як прошу о місце слуги!

В комірчині моїй панують бруд і сморід. Тіло моє, зболіле від твердої постелі і скусане гідкими галапасами, не знаходить спочинку для себе; мозок не зазнає вже сну, даючого забутє.

О, як щасливі є бідолахи, що не знали нічо иньшого, лиш убожество і бруд! Не знають вони, скільки милого і доброго є на сьому сьвітї; завдяки своїй грубій шкірі і згрубілим почуттям не відчувають ніякої відради.

І чому дав сєи покоштувати мені щастя на се, аби лишити по ньому самі спомини, спомини більш пекучі, чим довг грача.

Щож я бідний пічну і як зароблю собі на хлїб?

Руки мої, призвичасні до ношеня перстенїв і складаня банкнотів, не є спосібні до орудуваня бодай яким струментом. Мозок мій, занятий тільки тим, якби минути працю, відпочивати по забаві, обійти тугу, що її наносить дармованє і перемогти з'огидженє, якого мені давав пересит — сей мозок зовсім не є спосібний до зібраня своєї уваги, щоби міг заняти ся перепи-

суванєм паперів і додаванєм чисел.

Чи можна, о Боже, припустити, щоби ти так строго карав чоловіка, котрий ніколи не переступив анї одної із заповідей твоїх.

Бож се і зле і несправедливо і деморалізуючо з твоєї сторони, если позбавляєш мене всіх богацтв, що їх для мене нагромадили иньші у так тяжкій праці!

Капіталісти, ближні мої, на вид мого нещастя зрозуміють, що ти оказуєш ласку з примхи, що ти даруєш її, не знати за що, і відбираєш її, не знати чому.

Хто-ж тоді схоче вірити в тебе?

Який-же капіталіст буде на стільки недотепним, на стільки нерозумним, що згодить ся жити після законів твоїх, віддаючи ся дармованю, приємностям і безхосенному проведенню часу, — если будучність є так незапевненою і прибирає таку грізну постать, если найменше потрясенє на біржі може звалити найсоліднійше майно, если нічо не є певним на сьвіті, если сьогоднішній богач може завтра явити ся зовсім зруйнованим бідаком?

Люди проклинати-муть тебе, дивлячись на мос пониженє. Нехтувати-муть могутість твою, міряючи глибінь упадку мого; відкинуть від себе ласки твої.

В ім'я твоєї власної слави, постав мене на попереднім становищі, верни мені колишнє моє положенє в суспільстві, двигни мене з пропасти мого пониження, повне бо є серце моє горести; і слова ненависти і прокляття зірвати ся можуть з уст моїх.

Божество жорстоке, сліпе і нерозумне — стережи ся, щоби наренті богатим не отворили ся очі і щоб вони не пізнали, що безжурно і несвідомо блудять краєм пропасти; задрожі на думку, що тебе самого можуть кинути в тую пропасть, щоб її наповнити аж до берегів — що злучать ся з соціялістами для цілковитої твоєї заглади.

Ах, що за богохульство я проголосив! Прости мені слова єї необережні і негідні!

Володітелю, даруючий багатства невідомо за які заслуги, і відбираючий їх невідомо за які провини — ти ділаєш після волі твоєї, ти знаєш, що твориш.

Понижаєш мене для мого таки добра, пробудь мене для моєї користі.

О лагідний і милосердний, верни мені любов твою, ти бо єси матерю справедливості і, як караєш мене, то се значить, що сповнив я колись проступок якийсь несвідомо.

О володітелю! Єсли вернеш мені дос-

татки мої, то прирікаю ще більш жорстоко ходити в заповідях твоїх. — Ще гірше, чим доси, виписував-би я наємників моїх; ще безличнійше опанував-би я людей; ще з більшою рішучістю окрадував-би я всіх дураків.

Я смиренний перед тобою, як собака перед паном своїм, котрий бс її; я твій на віки і нехай дість ся воля твоя!

Робітничий Катехізм.

Питанє: Як зवेश ся?

Відповідь: Наймит.

Питанє: Хто є твоїми родичами?

Відповідь: Батько мій був чорноробом, так само мій дід і прадід ще за часів паньщини. Мати моя називає ся Нужда.

Пит. — Звідки походиш і кудя стремиш?

Відп. — Походжу з нужди і стремлю до нужки, а йду через шпиталь, де моє тіло служить за предмет науки для лікарів, щоби они вчили ся на ньому пізнавати хвороби, аби вміли відтак лічити панів.

Пит. — Де ти родив ся?

Відп. — Я родив ся на піддашу одного дому, який збудував мій батько і його товариші праці.

Пит. — В що віриш?

Відп. — Вірю в Капітал.

Пит. — Які обов'язки накладає на тебе Капітал?

Відп. — Два головні обов'язки: — обов'язок зречи ся раз на все своїх прав і обов'язок невтомної праці до гробової дошки. — Капітал каже мені зречи ся прав до землі, до нашої спільної матери-кормительки, до багатств скритих в її лоні, до багатств на її поверхні, до таємниці її плідности, котра проявляє ся під впливом соняшного світла і тепла; Капітал каже мені зречи ся всіх прав до того, що зробить моя рука, мій мозок, каже зречи ся права власности на мою особу: бо коли я переступаю поріг моєї робітні, тоді я не належу вже до себе, я є тоді річчю мого пана. Капітал каже працювати мені від дитинства до самої смерти, працювати в день і в ночі, працювати при світлі сонця, газу, електрики, місяця, каганця, на поверхні землі, на морю — все і всюди.

Пит. — Які обов'язки ще вкладає на

тебе Капітал?

Відп. — Каже заховати пости, жити в недостатках, лиш до половини заспокоювати голод, давити фізичні потреби мого тіла і в зароді вбивати пориви мого духа.

Пит. — Чи забороняє тобі їсти?

Відп. — Так, забороняє їсти дичину, дріб, дорогу рибу, заказує пити чисте вино і сьвіже молоко.

Пит. — А що дозволяє тобі їсти?

Відп. — Хліб, бараболі, горох, оселедця, найгіршу воловину, конину, а з напоїв дозволяє пити підроблене вино і горівку.

Пит. — Які обовязки вкладає на тебе Капітал взглядом твоєї родини?

Відп. — Щоби я забороняв жінці і дітям носити гарну одіж, щоби они встидали ся румянців на лиці, щоби они призначали ся в зимі не трясти ся від зима, щоби змалку привикали до тяжкої праці лягали пізно без вечері, вчасно вставали, мало їли, і не нарікали, лиш дякували невидимим силам за такий гарний лад.

Пит. — Які обовязки вкладає на тебе супроти суспільства?

Відп. — Обовязок помножування його багатств, — передівсім мою працю, а відтак моїми ощадностями.

Пит. — Що велить тобі робити з твоїми ощадностями?

Відп. — Складати їх до Кас Щадничих, щоби ними держава покривала свій фінансовий недобір, або, щоби їх давано в позичку нашим працьодавцям. Гріш наш, тяжко запрацьований і заощаджений, ми повинні завсїгди давати до розпорядимости нашим панам.

Пит. — Чи позволяє тобі на вибрані ощадностей?

Відп. — Маленько коли; радить нам не противити ся і піддати ся волі чоловіколюбців, поки вони не повідомлять нас, що ощадности щезли без слїду, наче дим.

Пит. — Чи маєш які права політичні?

Відп. — Капітал достарчує мені невинної розривки — дає право вибирати законодавців, які творять поневолюючі нас закони, однак нам не вільно займатися політикою і слухати голосу соціалістів.

Пит. — Чому?

Відп. — Бо політика — се діло панське, бо соціалісти — се драбуги, що нас рабують і ошукують. Кажуть вони, що хто не працює, сей не повинен їсти; що всьо є власністю наемника, позаяк воно є витвором його рук; що капіталіст — се галапас, якого треба знищити. Капітал, навпаки,

учить нас, що марнотравність і збитки богачів творять потребу праці, яка дає нам захист перед голодом; що богачі удержують бідних; що як-би не було богатих, бідні вже давно вигинули-би. Дальше він учить нас не вірити наївно в таке, що наші жінки і доньки, які крім таних перкалевих одягів зовсім не хочуть інших строїв, дійсно з'уміли-би вбрати себе в єдвабні і оксамітні сукні, які вони самі шують; що ми не могли-би пити справжнього вина і їсти дорогих наїдків, позаяк ми звикли на підле мясо і фальшовані напитки.

Пит. — В що віруєш?

Відп. — В Капітал.

Пит. — Чи Капітал є вічний?

Відп. — Наші високо вчені жреці, економісти урядові, говорять, що він існує від сотворення світа, однак почавши від року 1500 його скількість і могутність заєдно зростає і сьогодні він панує над світом.

Пит. — Чи Капітал є всемогучий?

Відп. — Так. Хто його посів, сей має всею на землі. А як він відверне лице своє від якоїсь родини або нації — починають вести жите повне нужди і терпіння. Могучість Капіталу зростає враз зі зростом його скількості; щодня здобуває він собі нові краї, щодня побільшає армію своїх наємників, яких силує до жертвовання цілого життя для свого зросту.

Пит. — Хто-ж є вибранцем Капіталу?

Відп. — Працьодавці, капіталісти, дідичі.

Пит. — В який спосіб нагороджає тебе Капітал?

Відп. — Дає мені працю, мені, моїй жені дітям моїм.

Пит. — Чи се твоя одинока надгорода?

На голос звона, на гук фабричної свиставки мусимо ставити ся і, як автомати, мусимо виконувати рухи руками і ногами, дихати і обливати ся потом, напружувати м'ясні і томити свої нерви. Мусимо бути покірними, терпеливо зносити вибухи гніву і наруги від пана і його служби, бо завжди їх правда, навіть коли нам здасть ся, що її в них нема. Мусимо дякувати панови, як, знижус нам платню і продовжус робочий день, бо усе, що він чинить, є справедливе і для нашого добра. Мусимо вважати собі за честь, як пан і його слуги насилують наші жінки і дочки, позаяк Капітал дає їм не тільки право до смерті і життя наємників, а і до насилування наємниць.

Пит. — Чи дістанеш нагороду по смерті?

Відп. — Дістану, а навіть дуже гарну. По смерті Капітал дозволяє мені відпочивати в спокою. Мені не треба буде сушити собі голову журбою про хліб на сьогодні і на завтра. Солодка гробова тиша і вічний мир будуть моєю нагородою за нужденне житє в неволі Капіталу.

„РОБІТНИЧИЙ ПРАПОР”, орган Української Соціалдемократії в Європі. Виходить неперіодично в Софії, в Болгарії. Поодинокі число 5 ц.

Тимчасова адреса:

Bulgarie, Sofia, Boîte de poste No. 119.

З Америки і Канади, можна писати на адресу:
NOWYJ SWIT, BOX 1051, MONTREAL, QUE., CANADA.

„РОБОЧИЙ НАРОД”, орган Української Соціал-демократії в Канаді. Виходить щотижня в Вінніпегу. Річна передплата виносить \$2.00. Адреса:
ROBOTCHYJ NAROD, Box 3658, St. B., WINNIPEG, MAN., CANADA.

„РОБІТНИК”, орган Федерації Української Соц. Партії в Америці. Виходить щотижня в Клівеленді. Річна передплата в Зл. Державах 1 дол. 50 ц. на 6 місяців 75ц. В Канаді і за границею, на рік 1 дол. 75 ц., на 6 місяців 90 ц. Адреса:
ROBITNYK, 2335 W. 11-th St. Coreny's Bldg. Cleveland, Ohio., U. S. A.

„СВІДОМА СИЛА”, просвітньо-науковий і поступовий журнал для працюючого люду. Виходить раз на місяць в Торонто. Річна передплата в Канаді 75 ц. В Зл. Державах \$1.00. Адреса:
SWIDOMA SYLA, 405 QUEEN ST. W., TORONTO, Ont., Canada.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИЖОК

С. БЕРЛАДИНА

приймає в переплет всякі книжки, як: бібліотечні, торговельні, бюрові, ноти, мапи, записки і т. п. Золотить і посрібляє по низькій ціні.

Заходіть або пишіть на адресу:

281 ELM ST.,

MONTREAL, QUE.

Біблотека

популярно-наукове
читачів з найновіш
тить твори красної літератури.

БІБЛІОТЕКА „НОВИЙ СЬВІТ”

виходить неперіодично.

До тепер вийшли ось такі книжочки:

Ч. 1. Червоний Кобзар, (збірник найкрасших
робітничих пісень і поезій)	10
Ч. 2. Е. Гуцайло: Кінець Сьвіта	10
Ч. 3. Наш Прометей. З нагоди сотих уродин
Т. Шевченка. Збірка статей. З 5 образками. 10	
Ч. 4. Червоний Кобзар, друга збірка найкрасших
робітничих пісень і поезій (З 3 образками) . 10	
Ч. 5. Давид Едельштат — М. Подолянин: Амери-
канський Робітник. Сценічна картина з амери-
канського робітничого життя, в трох відслонах. 10	
Ч. 6. Робітничя Читанка	15
Ч. 7. П. Ляфарг: Біблія Капіталіста	10
Календар „Новий Сьвіт” на рік 1915	15

*

*

Е. Гуцайло: Чого хочуть соц.-демократи	10
М. Ганкевич: Соціалістичний Інтернаціонал і війна 10	
І. Гіллка: Війна і завдання українського робітництва 5	
Ю. Дебе: Куд ми йдемо?	5
Демократична Республіка	10
Скритий ворог.	5
„Добра Новина” з 1913-4 р., поодинокі число 10	
Листи до писаня: До Товариша, Родичів, знайо-
мих і т. п., з віршами прикрашені цвітами (12) 35	

Гроші і писемна посилайте на адресу:

NOWY! SWIT

Box 1051, Montreal, Que., Canada.

И 57.369

Бібліотека: „Новий Сьвіт” Ч. 7.

П. Ляфарг.

БІБЛІЯ КАПІТАЛІСТА

Перевів Д. Б.

Монтреал, 1915. — Накладом Ів. Гниди.
З друкарні „Новий Сьвіт”.